

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x
e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/2496/2017
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/ZP/1500/2016

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 11. 7. 2016 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu ■■■ proti společnosti Allianz pojišťovna, a. s., IČO 47115971, se sídlem Ke Štvanici 656/3, 186 00 Praha 8, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, spisová značka B 1815 (dále jen „Instituce“), jako instituci ve smyslu § 3 zákona o finančním arbitrovi, vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o zaplacení částky 22.050 Kč, takto:

Návrh se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1 Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy o životním pojištění.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 20. 12. 2009 pojistnou smlouvu č. ■■■ s počátkem pojištění od 1. 1. 2010, jejímž předmětem je životní pojištění Rytmus M (dále jen „Pojistná smlouva“).

Pojistná smlouva byla uzavřena za účinnosti právní úpravy zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“), a právní úpravy zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“).

Finanční arbitr v rámci zkoumání podmínek řízení shledal, že Pojistná smlouva je smlouvou, ve které se sjednává životní pojištění ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 54 zákona o pojistné smlouvě.

Navrhovatel je podle Pojistné smlouvy pojistníkem, tj. vystupuje jako osoba, která s pojistitelem uzavřela Pojistnou smlouvu. Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel v předmětném smluvním vztahu s Institucí vystupoval jako fyzická osoba, která jedná

v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. Navrhovatel je spotřebitelem a může být účastníkem řízení před finančním arbitrem, neboť jsou splněny podmínky stanovené v § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi.

Finanční arbitr z obchodního rejstříku zjistil, že Instituce je pojišťovnou, podle Pojistné smlouvy je pojistitelem, může tedy být účastníkem řízení před finančním arbitrem, neboť jsou splněny podmínky stanovené v § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi spotřebitelem a pojistitelem při poskytování nebo zprostředkování životního pojištění ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), dána pravomoc českých soudů.

2 Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že neměl zájem se pojistit, naopak požadoval uzavření spořicího produktu. Navrhovatel namítá, že i přes to, že neměl zájem o pojištění, bylo mu jako spořicí produkt nabídnuto životní pojištění. Vzhledem ke svému požadavku spořit tak Navrhovatel odmítl být jen minimální částku na krytí rizika smrti.

Navrhovatel tvrdí, že žil v domněnání, že pokud bude na Pojistnou smlouvu pravidelně platit, bude moci vybrat po dvou letech z takto uspořené částky část nebo i celou zúročenou sumu, a navíc, že uspoří tím více, že náklady na pojistnou smlouvu je možno odečíst z daní. Navrhovatel se rozhodl zrušit pojištění poté, co zjistil, že se finanční prostředky vybrat nedají.

Navrhovatel namítá, že jej na počáteční nákladnost investičního životního pojištění a dlouhodobou nedostupnost investice nikdo neupozornil. Navrhovatel argumentuje, že smlouvu s nulovou pojistnou ochranou neměla Instituce schválit. Navrhovatel tvrdí, že na pojistném zaplatil celkově 24.000 Kč a při ukončení smlouvy mu bylo vyplaceno pouze 1.950 Kč.

Navrhovatel tvrdí, že dlouhý časový odstup mezi ukončením Pojistné smlouvy a podáním návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem byl způsoben jeho obavou a další zhoršení situace, kdy by se jeho náklady mohly dále zvýšit o soudní výlohy, a to navíc s nejistým výsledkem. O možnosti řešení sporu před finančním arbitrem se Navrhovatel podle svého tvrzení dozvěděl na internetu až po několika letech od ukončení smlouvy.

3 Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem uzavřela Pojistnou smlouvu. Instituce potvrzuje, že Pojistná smlouva skončila na návrh Navrhovatele ke dni 30. 3. 2012. Instituce vznáší námitku promlčení nároku, který Navrhovatel uplatnil v návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem.

Instituce argumentuje, že nejen subjektivní, ale i objektivní promlčecí lhůta marně uplynula, neboť o případném bezdůvodném obohacení Instituce se Navrhovatel dozvěděl nejpozději dnem, kdy mu bylo vyplaceno odkupné, a se svou první reklamací se Navrhovatel obrátil na Instituci až dne 9. 6. 2016.

4 Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy. Při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Finanční arbitr postupoval v souladu s § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi a v souladu s § 37 odst. 1 správního řádu, který se podle § 24 zákona o finančním arbitrovi použije na řízení před finančním arbitrem podle tohoto zákona přiměřeně. Na základě uvedených ustanovení posoudil finanční arbitr návrh Navrhovatele podle jeho obsahu a jím předložených podkladů, a dospěl k závěru, že Navrhovatel se v řízení domáhá vyslovení neplatnosti Pojistné smlouvy a vrácení částky odpovídající zaplacenému pojistnému sníženému o vyplacené odkupné. Předmětem sporu je tedy vydání bezdůvodného obohacení z neplatně uzavřené Pojistné smlouvy.

Finanční arbitr bere na základě shromážděných podkladů za prokázané, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 20. 12. 2009 Pojistnou smlouvu a že Pojistná smlouva zanikla ke dni 30. 3. 2012 a že Instituce vyplatila Navrhovateli odkupné ve výši 1.950 Kč.

Před posouzením sporného nároku Navrhovatele musel finanční arbitr posoudit důvodnost námitky promlčení, kterou vznesla Instituce. Pokud je totiž nárok Navrhovatele promlčený, nebude účelné zjišťovat nárok samý, když by ho pak finanční arbitr stejně nemohl pro vznesenou námitku promlčení Navrhovateli přiznat.

Finanční arbitr opírá svůj postup o závěr Nejvyššího soudu České Republiky vyjádřený v jeho rozhodnutí ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 33 Odo 896/2006: *„Dovolá-li se účastník občanského soudního řízení promlčení, nemůže soud promlčené právo (nárok) přiznat; návrh na zahájení řízení v takovém případě zamítne. Jestliže je v řízení uplatněna námitka promlčení, je na soudu, aby se v souladu se zásadou hospodárnosti řízení obsaženou v § 6 o. s. ř. přednostně zabýval otázkou promlčení práva, pokud to vede rychleji a účinněji k vydání rozhodnutí ve věci samé, a nikoliv nárokem samým.“*

4.1 *Rozhodná právní úprava promlčení*

Podle právní úpravy účinné v okamžiku rozhodování finančního arbitra, konkrétně podle § 3079 odst. 1 nového občanského zákoníku, se právo na náhradu škody vzniklé porušením povinnosti stanovené právními předpisy, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, tedy před 1. 1. 2014, posuzuje podle dosavadních právních předpisů. Podle § 3028 odst. 3 nového občanského zákoníku se právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé řídí dosavadními právními předpisy. Ustanovení § 3036 nového občanského zákoníku zakotvuje, že se podle dosavadních právních předpisů až do svého zakončení posuzují i lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Pojistnou smlouvu uzavřeli Instituce a Navrhovatel za účinnosti zákona o pojistné smlouvě a za účinnosti občanského zákoníku. Za účinnosti zákona o pojistné smlouvě a občanského zákoníku rovněž Pojistná smlouva zanikla. Promlčení nároku Navrhovatele posuzoval tedy finanční arbitr podle právní úpravy občanského zákoníku.

4.2 *Promlčení práva dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy*

Podle judikatury Nejvyššího soudu, konkrétně podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 504/2007, ze dne 25. 2. 2009: *„Právní úkon, u něhož je dán důvod tzv. relativní neplatnosti (§ 267*

odst. 1 obch. zák., popř. § 40a obč. zák.), se považuje za platný (se všemi důsledky z toho na právní vztah vyplývajícími), dokud se ten, na jehož ochranu je důvod neplatnosti právního úkonu určen, neplatnosti nedovolá. Jestliže se oprávněná osoba dovolá tzv. relativní neplatnosti důvodně, je právní úkon neplatný od svého počátku (ex tunc). Promlčení práva uplatnit námitku relativní neplatnosti právního úkonu (dovolat se relativní neplatnosti právního úkonu) je nutno posuzovat podle právní úpravy promlčení obsažené v občanském zákoníku nebo v obchodním zákoníku, a to v závislosti na tom, zda právní úkon, jehož relativní neplatnost je uplatňována, má povahu obchodní či občanskoprávní“.

Na pojistnou smlouvu obecně a tedy i na Pojistnou smlouvu je nutno nahlížet jako na tzv. absolutní neobchod (absolutní občanskoprávní vztah) a rovněž jako na smlouvu spotřebitelskou, jelikož naplňuje znaky uvedené v ustanovení § 52 občanského zákoníku, kdy na jedné straně Pojistné smlouvy stojí Instituce jako osoba, která při uzavírání a plnění Pojistné smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, a na straně druhé Navrhovatel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která při uzavírání a plnění Pojistné smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. V souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu posoudil finanční arbitr námitku promlčení vznesenou Institucí podle právní úpravy promlčení obsažené v občanském zákoníku.

Promlčecí doba pro uplatnění práva dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy se určuje podle občanského zákoníku. Podle § 101 občanského zákoníku: *„Pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé“.*

Instituce vznesla námitku promlčení s odůvodněním, že všechny nároky Navrhovatele jsou promlčeny, neboť Pojistná smlouva byla uzavřena 20. 12. 2009 a zanikla výplatou odkupného dne 30. 3. 2012. Skutečnost, že k uzavření smlouvy v této době došlo, vyplývá také z Návrhu pojistné smlouvy a tvrzení Navrhovatele, a finanční arbitr ji tedy bere za prokázanou.

Podle judikatury Nejvyššího soudu, konkrétně podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 948/2006, ze dne 15. 2. 2007: *„Právo dovolat se relativní neplatnosti právního úkonu bylo vykonáno jak tehdy, bylo-li uplatněno žalobou (vzájemnou žalobou) podanou u soudu nebo námitkou v rámci obrany proti uplatněnému právu v řízení před soudem, tak i v případě, že bylo vykonáno vůči ostatním (všem) účastníkům právního úkonu jen mimosoudně“.* Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí dále dovodil, že *„...účinky tzv. relativní neplatnosti nastávají v obou případech jen tehdy, jestliže její uplatnění došlo druhému účastníkovi (ostatním účastníkům) právního úkonu, popřípadě – namítá-li neplatnost právního úkonu osoba, která nebyla jeho účastníkem – všem účastníkům právního úkonu, a to okamžikem, v němž projev vůle došel poslednímu z nich“.*

V souladu s výše uvedeným tak finanční arbitr konstatuje, že poprvé se mohl Navrhovatel dovolat relativní neplatnosti Pojistné smlouvy nejpozději dne 21. 12. 2009, stejného dne tedy počala běžet promlčecí lhůta práva dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy.

I kdyby finanční arbitr v řízení zjistil, že Navrhovatel byl v době uzavření Pojistné smlouvy v omylu, který mu následně bránil dovolání se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy, nemohl by mu tvrzený nárok přiznat, neboť není možné z tohoto důvodu stavět promlčecí dobu, tj. že běh promlčecí doby je dán objektivními okolnostmi, nikoliv subjektivním vědomím Navrhovatele o důvodech neplatnosti. Tento výklad finančního arbitra je v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 455/2008, ze dne 11. 3. 2009: *„Počátek běhu promlčecí doby podle § 101 o. z. je dán objektivními okolnostmi a nikoliv subjektivní vědomostí oprávněného o rozhodující skutečnosti“.*

Vzhledem k výše uvedenému Finanční arbitr dovodil, že není rozhodné, kdy se Navrhovatel dozvěděl, že Pojistná smlouva nesplňuje parametry produktu, který měl v úmyslu uzavřít, tj. kdy byl vyveden z omylu. Finanční arbitr proto uzavírá, že vědomí Navrhovatele nemá vliv na běh promlčecí doby, důvodem čehož se jeho právo dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy promlčelo nejpozději 21. 12. 2012, přičemž Navrhovatel se na Instituci obrátil se svou první stížností až dne 9. 6. 2016, tedy více než tři roky po marném uplynutí subjektivní promlčecí lhůty.

4.3 Promlčení nároku na vydání bezdůvodného obohacení

Finanční arbitr posuzoval promlčení také vzhledem k případné absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení.

Finanční arbitr posuzuje nárok Navrhovatele jako žalobu na plnění a Navrhovatel neprokázal, že by měl naléhavý právní zájem na určení neplatnosti Pojistné smlouvy, proto považuje finanční arbitr za rozporné se zásadou procesní ekonomie zabývat se neplatností Pojistné smlouvy, je-li nárok Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení promlčen.

Na promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení se uplatní obecná promlčecí lhůta stanovená v § 107 občanského zákoníku. Ten stanoví, že „(1) Právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení se promlčí za dva roky ode dne, kdy se oprávněný dozví, že došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo se na jeho úkor obohatil. (2) Nejpozději se právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení promlčí za tři roky, a jde-li o úmyslné bezdůvodné obohacení, za deset let ode dne, kdy k němu došlo. (3) Jsou-li účastníci neplatné nebo zrušené smlouvy povinni vzájemně si vrátit vše, co podle ní dostali, přihlédne soud k námitce promlčení jen tehdy, jestliže by i druhý účastník mohl promlčení namítat.“

V případě absolutní neplatnosti Pojistné smlouvy, by objektivní promlčecí doba na vydání bezdůvodného obohacení začala v souladu s rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 4635/2007 („*Pro stanovení počátku běhu objektivní promlčecí doby ve smyslu § 107 odst. 2 obč. zák. je rozhodující okamžik, kdy bezdůvodné obohacení vzniklo, přičemž při absolutní neplatnosti právního úkonu běží promlčecí doba ode dne, kdy plnění bylo přijato.*“) začala běžet zaplacením každého měsíčního pojistného. Jelikož poslední měsíční pojistné Navrhovatel zaplatil dne 27. 12. 2011, objektivní promlčecí doba na vydání posledního zaplaceného pojistného skončila dne 27. 12. 2014.

Nejvyšší soud k subjektivní promlčecí lhůtě argumentuje „*I. Počátek subjektivní promlčecí lhůty práva na vydání plnění z bezdůvodného obohacení se neváže k datu splatnosti, jak je tomu u počátku obecné promlčecí doby podle ustanovení § 101 obč. zák., ale k jiné skutečnosti, kterou je vědomost oprávněného o tom, že na jeho úkor došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo se obohatil.*“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 968/99).

Na základě dopisu Instituce nazvaném Zrušení pojistné smlouvy č. ■/Rytmus M ze dne 16. 4. 2012, který předložil Navrhovatel, a ve kterém Instituce Navrhovateli sděluje výši odkupného, má finanční arbitr za prokázané, že Navrhovatel nejpozději koncem měsíce dubna roku 2012 prokazatelně věděl, že do Pojistné smlouvy vložil 24.000 Kč a pouze 1.950 Kč obdržel zpět. Již v tomto okamžiku měl Navrhovatel možnost podat žalobu k soudu, neboť otázka, zda jeho ztrátu žalovat jako náhradu škody, vydání bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy či zda za tuto ztrátu nikdo neodpovídá, je pouze otázkou právního posouzení, které bylo možno udělat již v dubnu 2012, neboť z tvrzení Navrhovatele a předložených podkladů vyplývá, že Navrhovatel po dubnu 2012 žádné nové skutkové okolnosti týkající se možné neplatnosti Pojistné smlouvy nezjistil. Z výše uvedeného má finanční arbitr za prokázané, že subjektivní promlčecí doba práva na vydání

bezdůvodného obohacení začala plynout nejpozději dne 30. 4. 2012. Subjektivní promlčecí lhůta uběhla tedy nejpozději 30. 4. 2014.

Návrh k finančnímu arbitrovi byl podán 11. 7. 2016, uplynula tedy subjektivní i objektivní promlčecí lhůta k právu na vydání bezdůvodného obohacení.

Námitce Navrhovatele, že k promlčení došlo z důvodu jeho obavy ze soudního sporu s Institucí, nemohl finanční arbitr přisvědčit. Pokud měl Navrhovatel obavu z finanční náročnosti soudního sporu s Institucí, mohl již na konci roku 2013 podat návrh na zahájení řízení před finančním arbitrem, neboť příslušnost ve věcech životního pojištění byla finančnímu arbitrovi svěřena již novelou zákona o finančním arbitrovi č. 278/2013 Sb., s účinností od 1. 11. 2013. Současně, soud by rozhodoval ve věci podle práva, tedy pokud by byl Navrhovatel v právu, přiznal by mu požadované plnění i náklady soudního řízení.

5 K výroku rozhodnutí

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a jejich posouzení dospěl k závěru, že námitka promlčení vznesená Institucí je důvodná, a že i v případě, že by tvrzený nárok Navrhovatele na náhradu škody nebo vydání bezdůvodného obohacení zjistil, nemohl by jej Navrhovateli pro jeho promlčení přiznat.

Právo Navrhovatele dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy promlčelo nejpozději 21. 12. 2012. Právo Navrhovatele na vydání případného bezdůvodného obohacení je promlčeno uplynutím subjektivní dvouleté promlčecí lhůty nejpozději dne 30. 4. 2014.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 21. 2. 2017

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr